

Det Europæiske Økonomiske
og Sociale Udvalg

ERKLÆRING OM EN
BLÅ EU-PAGT

#EUBlueDeal

Vand er en livsvigtig ressource. Den er uundværlig for økosystemerne, for menneskeliv og for økonomiens og vores samfunds funktion. De globale vandressourcer er imidlertid begrænsede og i stigende grad under pres. Som det udtrykkeligt blev anerkendt af FN's Generalforsamling i 2010, er **adgang til sikkert drikkevand og sanitet en menneskeret**, og det er uacceptabelt, at der er mennesker i EU, som stadig ikke har adgang til vand og sanitet

EU har etableret retlige rammer for beskyttelse af ferskvands- og havressourcerne. Mange af de fastsatte mål er imidlertid ikke blevet nået. Med henblik på at udvikle en samlet tilgang til den europæiske vandpolitik har Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) vedtaget [en række initiativudtalelser om vandkrisen](#) og de forskellige aspekter forbundet dermed.

I lyset af vands afgørende betydning og de nuværende og kommende udfordringer, som verden og vores kontinent står over for, er EØSU af den faste overbevisning, at vand ikke længere kan være et af elementerne i den grønne pagt: Der er behov for en skalaændring på EU-plan. Derfor opfordrer EØSU EU-institutionerne til at **betragte vand som en prioritet og vedtage en blå EU-pagt som en selvstændig strategisk politik** på lige fod med EU's grønne pagt. EU's blå pagt skal være et **fuldt supplement til og i synergi med EU's grønne pagt og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling**. Den skal udgøre en omfattende og sammenhængende politik baseret på vejledende principper og konkrete tiltag som beskrevet nedenfor. Det handler om at foregribe behov samt bevare og forvalte vores fælles vandressourcer hensigtsmæssigt på kort, mellemlang og lang sigt med henblik på en vandmodstandsdygtig fremtid. **Europa kan omdanne vandrelaterede udfordringer til nye muligheder** for teknologisk udvikling, samfundsmæssige fremskridt, nye job, færdigheder og vækst i erhvervslivet, samtidig med at miljøet respekteres.

Udvalget opfordrer EU-institutionerne og medlemsstaterne til at tage disse principper og forslag i betragtning og anerkende vand som en **strategisk prioritet i programmeringsperioden 2028-2034 og derefter**, der skal integreres i alle EU-politikker.

Tiden er inde til at forene kræfterne og finde fælles løsninger på den systemiske vandkrise. Vores kollektive indsats, der understøttes af en stærk og ambitiøs vandstrategi på europæisk plan, er den eneste garanti for en bæredygtig og vandmodstandsdygtig fremtid.

Oliver RÖPKE, formand for EØSU

26. oktober 2023

VEJLEDENDE PRINCIPPER FOR EU'S BLÅ PAGT

Princip 1:

Alle EU-politikker skal afstemmes med den nye europæiske vandpolitik, som det har været tilfældet med EU's grønne pagt. Politikker og tiltag under den blå pagt skal være baseret på **ajourførte, nøjagtige, gennemsigtige, sammenlignelige, let tilgængelige og pålidelige vanddata**.

Princip 2:

Genopretning og beskyttelse af økosystemer, vådområder og biodiversitet bør udgøre en væsentlig del af den blå pagt.

Princip 3:

Den Europæiske Union skal vedtage en menneskerettighedsbaseret tilgang til vand og bekæmpelse af vandfattigdom i overensstemmelse med princip 20 i den europæiske søjle for sociale rettigheder. **Retten til et sundt miljø bør også anerkendes som en grundlæggende menneskerettighed**.

Princip 4:

Vand-, sanitets- og hygiejnetjenester skal være bæredygtige, rimelige, af høj kvalitet og til overkommelige priser for alle. I tilfælde af en vandkrise skal borgerne og deres grundlæggende behov prioriteres.

Princip 5:

Alle vandbrugere bør tilskyndes til at indføre løsninger og praksis, der understøtter bæredygtig anvendelse og forbrug af vand.

Princip 6:

EU skal støtte udviklingen af teknologier, der muliggør vandeffektivitet, genanvendelse og mindre forurening samt en gradvis udbredelse heraf i **landbruget, industrien og husholdningerne**.

Princip 7:

Vandtab som følge af udsivning i ledningsnet og vandspild fra landbruget, industrien, husholdningerne og alle andre brugere **skal reduceres betydeligt**.

Princip 8:

Landbruget er både en stor årsag til og ramt hårdt af vandknaphed. **EU skal gennem en strategisk plan sikre adgang til vand af tilstrækkelig kvalitet og bæredygtig forvaltning heraf i landbruget for at muliggøre en tilstrækkelig og bæredygtig fødevarerproduktion i EU**.

Princip 9:

I betragtning af forbindelsen mellem energi, vand og kritiske råstoffer **bør vand betragtes som et grundlæggende element i EU's industristrategi.**

Princip 10:

Der er behov for en sektorspecifik industriel tilgang, da forskellige industrier har forskellige vandbehov og muligheder med hensyn til vandeffektivitet. **Princippet om ikke at volde skade skal kombineres med en ret til at forbruge vand i forbindelse med økonomiske aktiviteter.**

Princip 11:

Det skal sikres, at der er kvalificerede og specialiserede arbejdstagere, og de europæiske virksomheders konkurrenceevne skal bevares.

Princip 12:

En omfattende EU-vandpolitik skal ledsages af en lige så ambitiøs finansieringsplan. Vandpriser, -omkostninger og -afgifter skal være fair og gennemsigtige, og priserne skal være baseret på princippet om fuld omkostningsdækning.

Princip 13:

EU bør øge sin indsats inden for blåt diplomati, og vand bør integreres i EU's udenrigspolitik og eksterne forbindelser, herunder naboskabs-, handels- og udviklingspolitik. Et af de vigtigste strategiske mål for blåt diplomati bør være **at opgradere FN's traktatramme for alle vandrelaterede spørgsmål** og hurtigt gennemføre internationale aftaler.

Princip 14:

Det er også bydende nødvendigt at **udvikle internationale politikker for at fremme en sparsom og effektiv vandanvendelse i alle sektorer af økonomien og samfundet, mindske forureningen af grundvand og overfladevand samt genoprette forurenet og forringet vand.**

Princip 15:

EU's blå pagt kræver **passende forvaltning af ferskvandsressourcer, herunder grundvand**. EØSU opfordrer til en **vandområdetilgang**, der inddrager alle relevante interessenter. Eksisterende grænseoverskridende samarbejdsinitiativer vedrørende vandområder bør uddybes, udvikles og finansieres tilstrækkeligt.

TILTAG UNDER EU'S BLÅ PAGT, DER SKAL GENNEMFØRES HURTIGST MULIGT

I betragtning af de udfordringer, der ligger forude, må vi handle hurtigst muligt. EØSU opfordrer indtrængende medlovgiverne til at medtage følgende foranstaltninger i den blå pagt og vil nøje overvåge deres gennemførelse i Kommissionens næste mandatperiode (2024-2029).

1	Der er behov for en fælles tilgang til at forstå vandfattigdom på EU-plan . EU er nødt til at udvikle fælles retningslinjer for at overvåge adgangen til økonomisk overkommelige vand- og sanitetstjenester af god kvalitet samt kortlægge status og regelmæssigt følge udviklingen.
2	EØSU og andre EU-institutioner bør i fællesskab etablere en rådgivende EU-platform for interessenter for at: udveksle bedste praksis, udvikle specifikke standarder for vandkvalitet og -anvendelse i landbruget og industrien, bidrage til regelmæssig ajourføring af handlingsplanerne for den blå pagt og fremme partnerskaber og den cirkulære økonomi.
3	Der er behov for systematisk indsamling af gennemsigtige, sammenlignelige, lettilgængelige og pålidelige data om den aktuelle situation og langsigtede tendenser på EU-plan med hensyn til: vandforsyning, adgang til vand og sanitet, vandinfrastrukturens tilstand, overflade- og grundvandsindvinding og vandanvendelse i industri-, landbrugs- og husholdningsprocesser.
4	Hver medlemsstats vandinfrastruktur og vandressourcer skal vurderes omgående og grundigt for at identificere presserende investeringsbehov. Der bør indføres ensartet lovgivning i alle medlemsstater for at etablere en bæredygtig vandopbevaringsmekanisme i perioder med nedbør .
5	Udviklingen af vand- og sanitetsinfrastruktur bør finansieres, navnlig i socialt dårligt stillede kvarterer i by- og landområder . Dette kan f.eks. gøres i forbindelse med renoveringsbølgen i byer.
6	Ved prisfastsættelsen skal der tages hensyn til den langsigtede vandsikkerhed, princippet om, at forureneren betaler, skal indarbejdes, og universel adgang og overkommelige priser skal sikres, navnlig for sårbare grupper. Der bør fastlægges en fælles tilgang på EU-plan til en retfærdig udformning af vandpriserne . Vandtakster kan indeholde prissignaler for at sikre et mere bæredygtigt forbrug.
7	I alle medlemsstater skal der iværksættes oplysningskampagner og specifikke foranstaltninger for at fremme forståelsen af værdien af vand og ændre adfærden på lang sigt .
8	Ud over det eksisterende EU-energimærke bør der indføres et vandforbrugsmærke for produkter for at øge forbrugernes bevidsthed. Forbrugerne skal tilskyndes til at beregne deres vandfodaftryk .
9	Der bør indføres incitamenter til omstilling til en cirkulær vandøkonomi og støtte af genbrug af vand for alle typer brugere . Det bør så vidt muligt blive normen, at brugen af drikkevand erstattes med ikkekonventionelle kilder til vand.

10	I løbet af de næste to år skal EU's industristrategi og de dertil hørende dokumenter vedrørende omstillingsforløbet revideres for at medtage vandrelaterede industrielle udfordringer og muligheder med særligt fokus på vandintensive industrier og støtte til indførelse af vandeffektive teknologier.
11	EU bør fremskynde sine bestræbelser på at oprette et videns- og innovationsfællesskab for vand under Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) og styrke tilgangen med "fem missioner".
12	Alle ordninger under den fælles landbrugspolitik bør tilskynde til bæredygtig og effektiv vandforvaltning , og i hver medlemsstat bør der integreres indikatorer for at overvåge fremskridtene inden for vandforvaltningen. Der skal ydes målrettet støtte for at sikre en bæredygtig omstilling i landbrugsfødevarerektoren og sektorens tilpasning til klimaændringerne.
13	I EU's landbrugs- og industripolitik skal der integreres foranstaltninger, der fremmer en mindskelse af vandforbruget, genbrug og genanvendelse af vand og nedbringelse af vandforureningen gennem indførelse af god praksis, uddannelse og nye teknologiske løsninger med henblik på et vandintelligent samfund.
14	Bæredygtig anvendelse af vand og betingelser for vand bør være kriterier i alle EU fonde for at undgå at støtte projekter, der er i strid med målene i vandrammedirektivet og den nye blå EU-pagt.
15	Ud over nationale fonde skal der oprettes en fond for blå omstilling på EU-plan som et fælles EU-adgangspunkt for vandinvesteringer, som kombinerer offentlige investeringer med innovativ finansiering.
16	Fonden for blå omstilling skal støtte modstandsdygtig infrastruktur og bæredygtig vandforvaltning, forskning og udbredelse af vandeffektive teknologier. Den skal finansiere investeringer i arbejdsvilkår, kvalitetsjob og uddannelse samt foranstaltninger til at mindke uligheder i adgangen til økonomisk overkommelige vand- og sanitetstjenester af høj kvalitet.
17	Investeringer i vand bør gives særbehandling i stabilitets- og vækstpagten.
18	Den nyligt vedtagne FN-traktat om det åbne hav bør gennemføres hurtigt.
19	I eksterne forbindelser bør EU fremme bæredygtig vand- og spildevandsforvaltning gennem samarbejde inden for infrastruktur, teknologi og ekspertise som led i økonomiske partnerskaber og udviklingssamarbejde. Global Gateway er et glimrende redskab i den henseende.
20	Der bør oprettes et europæisk vandcenter med en international dimension for at hjælpe medlemsstaterne og andre lande i og uden for det europæiske nabolandsområde med at håndtere vandrelaterede spørgsmål. Dette center bør formidle eksempler på fremragende samarbejde og formulere politiske anbefalinger med henblik på at fremme de politiske mål i den blå pagt.
21	En særlig EU-kommissær bør være ansvarlig for vandporteføljen.

**Det Europæiske Økonomiske
og Sociale Udvalg**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu/eubluedeal

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-81-DA

© Den Europæiske Union, 2023

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Enhver brug eller reproduktion af disse fotos / illustrationer må kun ske, efter at der indhentet direkte tilladelse fra indehaveren/indehaverne af ophavsretten.

Forside: ©Shutterstock/U2M Brand

Indre side: ©Shutterstock/Ekkachai Tis

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

Print:
QE-04-23-852-DA-C
ISBN 978-92-830-6304-9
doi: 10.2864/711259

Online:
QE-04-23-852-DA-N
ISBN 978-92-830-6260-8
doi: 10.2864/38

DA